

Túljutni a gondokon

Zárszámadás az újszegedi Haladás Tsz.-ben

Tegnap Újszegeden a Haladás Tsz. zárszámadó közgyűlést tartott. Szeged legkisebb termelőszövetkezte rosszul zárta az 1970-es évet. Erről alapos és őszinte beszámolót terjesztett a gazdaságosság elé dr. Csizmás Sándor tézisz-elnök.

Minden előfordult az elmúlt esztendőben, s igen próbára tette a kis kollektívát, a gazdálkodást. Összesen 10 millió 228 ezer forint volt a hozamkiesés, ami odavezetett, hogy 1 millió 191 ezer forint mérleg szerinti veszteséggel és 5 millió 951 ezer forint alaphiánnyal zárta az 1970-es esztendőt a Haladás Tsz. Összesen tehát 7 millió 142 ezer forint a veszteség. Gyorsított szanálással vizsgálták felül, mit lehet tenni, hogyan lábálhatna ki minél hamarabb ez a szövetkezet a gondokból, bajokból. Az összes közös szántóterület 1400 hold, kicsi terület, nehéz lesz márról-holnapra jól jövedelmező gazdálkodást teremteni. Az állóeszköz állomány 20 millió 976 ezer forintra növekedett, igaz viszont, hogy a forgó vagyon lényegesen csökkent. A tiszta vagyon 1969-hez viszonyítva 1 millió 619 ezer forinttal növekedett, azonban a szövetkezet összes tiszta vagyonából 6 millió 76 ezer forint fedezetlen.

A tavasztól őszig tartó megpróbáltatások, elemi csapások ellenére is 11 millió 260 ezer forintot fizettek ki összjövedelemként a dolgozóknak. Egyetlen egy hónap se múlt el, hogy ne tudtak volna fizetni a pénztárban. Az egy tagra jutó évi átlagos kereset 18 ezer 128 forint lett, s az egy ledolgozott napra 100 forint, az 1969. évi 88 forinttal szemben.

A növénytermelés kis területre koncentráldott, és 50 százaléknál nem volt termés. Azokon a földeken, ahol megmaradt, a víz meghagyta a növényzetet, ott elfogadható volt a termés. Csupán ez az ágazat több mint 4 millió forint veszteséggel zárt. Az állattenyésztésben javulás tapasztalható. Az állatállományt kitelepítették az árvízveszély idején Ásotthalomra, s így ez a főágazat 1 milliónál több veszteséget hozott. A kertészet, bár eleinte kilátástalan volt a helyzete, a magas talajvíz, az üvegházak kihasználatlansága következtében, 102,7 százalékra teljesítette tervét.

A fajsoklónál mutatkozott a legtöbb probléma. Dócról, és Sövényházáról hozták naponta a munkaeót. Ezért megfontolt, közgazdasági számítások után úgy döntött a vezetőség, hogy felszámolja ezt az ágazatot, ami az utóbbi években ráfizetéses volt. A kereskedelmi tevékenység 155 ezer forint nye-

reséget hozott a nagykaszába. Igen sokat jelentett a gazdaságnak, hogy az alaptevékenységen kívüli üzemágak nyereséget értek el. Sajnos előfordult az is, hogy többen szabálytalanság árán, a meg nem engedett hasznosításra törekedtek, különösen a tézisz-kereskedelemben dolgozók.

Az elnöki beszámolóban, a hozzászólásokból is kiderült, az idei esztendő nem lesz könnyű, még ha kedvez is az időjárás. A különböző melléktevékenységeket, még ha jó pénzt hoztak is, csökkenteni kell, mert összesen a tavalyi 11 millió forintnál több bértömeg-felhasználással szemben mintegy 7 millió forint áll rendelkezésre. Másszóval; kevés pénz van a Haladásnak a gazdálkodáshoz. A hitelesedések nagyságát, csak a tavalyihoz hasonló erőfeszítés teremhet gyümölcsöt. A cél: túljutni a bajokon.

A vitában 17-an kértek szót, s a demokratizmus jegyében vizsgálták hogyan is dolgozzanak tovább; hogyan tud a Haladás Termelőszövetkezet kilábalni a gondokból, bajokból. Németh Szilveszter, a fogatósok munkájáról beszélt, dr. Hovorka István, a városi tanács vb. osztályvezetője ismertette, hogy a 4 és fél millió forintos szanálási hirtelt hogyan kell visszatéríteni, és a termelési szint tar-

tása mellett a ráfizetéses üzemágakat miként csökkenthetik. Nagy tetszéssel fogadták a közgyűlés résztvevői Harasztovics József hozzászólását, aki a háztáji földek ügyében apellált. Kérte, hogy a vezetőség alaposabb, igazságosabb döntés alapján ítélje oda ezeket a területeket, ne a legrosszabb földeket kapják a szövetkezet legszorgalmasabb dolgozói, hanem fordítva. Kiss István, a megyei pártbizottság képviselőjében arra hívta a figyelmet, hogy a jövőben a veszteséges gazdálkodás konzekvenciáit viselni kell. Már a tervtárgyalásra kerülő tervet alaposan vitassák meg, s jól készítsék elő, hiszen csak a munka hoz létre új értéket, és a Haladás Termelőszövetkezet csak a jó termeléssel birkózhat meg a bajokkal. Arendás György, a városi párt-vegrehajtóbizottság és a TESZÖV nevében köszöntötte a közgyűlést, ismertette a harmadik ötéves tervben elért mezőgazdasági eredményeket, a négy szegedi gazdaság fejlődését, megerősödését. Bár az elmúlt évet veszteséggel zárták a Haladás Tsz.-ben, az emberek azért megtalálták a számításukat, hiszen a jövedelmük, a keresetük nem sokkal maradt alatta a többi szegedi tézisz átlagának.

Sz. L. I.

Magas lengyel kitüntetés magyar közéleti személyiségeknek

A Lengyel Népköztársaság kulturálisügyi minisztere a magyar-lengyel kulturális kapcsolatok elmélyítése terén kifejtett kimagasló érdemei elismeréseként „A lengyel kultúraért” érdeméremmel tüntette ki Ilku Pál művelődésügyi minisztert, dr. Orbán Lászlót, a művelődésügyi miniszter első helyet-

tesét, dr. Rosta Endrét, a KKI elnökét, dr. Molnár Jánost, az MSZMP Politikai Főiskolájának rektorhelyettesét és Demeter Sándort, a KKI elnökhelyettesét.

A kitüntetéseket szombaton adta át Tadeusz Hanusz, a Lengyel Népköztársaság budapesti nagykövete.

Visszatért a tél

Az utak mindenütt síkosak

A legkeményebb téli napokra emlékeztetett a szombati időjárás. Tegnap reggelre Szeged is fehér köntösbe öltözött. Az ország sok helyén szaladt át hózapó, a csapadék mennyisége azonban nem volt számottevő. Miután élénk, több helyen erős észak, északnyugati szél

fúj, fennáll a hófúvás veszélye. Az utak síkosak. Visszatért a tél, amely január közepe óta „szünetelt”, s egyelőre marad is. A hideg utánpótlása ugyanis biztosítva van.

A közúti igazgatóságok gépei végrehajtó bizottságának, sok helyen megkezdtek a síkos utak szórását.

nács feladat- és hatáskörét központi intézkedés keretei között csak törvényben, törvényerejű rendeletben, valamint minisztertanácsi rendeletben és határozatban lehet szabályozni. Azaz: kizárta ebből a körből a különböző minisztériumok és egyéb főhatóságok rendeleteit és utasításait. Fontos mozzanat, hogy a tanácsok szervezetüket maguk alakítják ki, határozzák meg egyrészt a felsőbb szervek által kiadott irányelveknek, másrészt a helyi igényeknek megfelelően. Szilárd jogszabályi megalapozottságot kapott az új tanács törvényben a nagyközéleti tanácsok léte, melyek megnövekedett hatáskörrel 1970. január 1-től kezdődően működnek megyék területén is.

A tanácsok — elsősorban a helyi tanácsok — fokozott önállóságot hivatott biztosítani a konkrét szabályok kialakítása is. Az új tanács törvény igen nagyszámú ilyen rendelkezést tartalmaz gazdálkodási, tervezési, fejlesztési, hatósági területen egyaránt, s lényegileg a helyi tanács feladat- és hatáskörébe utal minden helyi jellegű feladatot, biztosítva eh-

hez a szükséges hatáskört, illetve anyagi önállóságot.

Pontosan meghatározza a törvény a tanácsok irányításának módját is, elejét véve ezzel a tanácsok tevékenységébe való önkényes beavatkozásnak, de az alkotmánnyal, vagy az alkotmányosan hozott egyéb jogszabályokkal ellentétes döntések meghozatalának is. A törvény egyértelműen rögzíti, hogy a tanácsok irányítása a Minisztertanács — a helyi tanácsok esetében a megyei tanács végrehajtó bizottságának — jogköré. A központi elhatározások érvényesülésének, a törvénysértések megakadályozásának céljából továbbra is változatlanul fenntartja a végrehajtó bizottságok kettős alárendeltségét.

Garanciát tartalmaz az új tanács törvény a hatósági tevékenység törvényességének fokozása, zömében az állampolgárokat érintő ügyek elbírálása szakszerűségének fokozása tekintetében is. Erre utal, hogy egyszerű változtatás nélkül hatályban tartja az 1957. évi IV. törvényt az államigazgatási eljárásról, annak fórumrend-

szert, másrészt a tanács által kinevezett vb-titkárokat teszi a hatósági tevékenység letétmennyeseivé, fokozva ezzel a személyi felelősséget is a meghozandó döntésekért. Itt jegyzem meg, hogy készült a jogszabály a vb-titkárok jogállásának rendezésére, mely megfelelő garanciát tartalmaz a vb-titkárok feladat- és hatásköre tekintetében is.

Célszerű egységy alakult ki tehát a tanács törvényben a helyi önállóság és a központi irányítás között, és így lehetővé válik — az eddiginél is magasabb fokon — a helyi kezdeményezések hatékony kibontakoztatása, a lakosság igényeinek jobb kielégítése és ezzel egységben az államvezetés elhatározásainak megvalósítása is. Mindezek a célok a tanács törvényben biztosított lehetőségek csak akkor válnak valósággá, tehát szolgálgják ténylegesen a lakosság érdekeit, ha a tanácsok és szerveik az állampolgárok segítségével hatékonyabban, felelősségteljesen munkálkodnak a tervek teljesítésén, a lakossági igények egyre magasabb színvonalon történő kielégítésén.

Uniformis helyett

Darazsfészek — mondják egyesek, amikor a világ leglogikusabb gondolata — a munka szerinti különbségtétel — szóba kerül. Nem érdemes ahhoz nyúlni; kevés pénz a haszon, sok fülánk a kockázat.

Marad tehát az egyenlődség? Marad — mindenütt, ahol nincs, aki megpróbálja „zongorázni a különbséget”.

Nagy munkát vállal az magára — mondhatjuk Petőfivel. S hogy milyen nagyot, azt leghamarabb egy olyan üzemben láthatjuk meg, mint az öntöde. Mert ahol egyéni produktumokat és órabérekkel kell egymáshoz igazítani, ahol a remek munkadarab, vagy a selejt kiküldés a gazda nevére, lényegesen egyszerűbb. (Ambar az ózdkodás ott se kisebb a különbségtételről!) De a munka szerinti bérezésnek az átlagostól is több buktatója van a vasöntő csarnokokban.

lók, gépi és kézi formázók végzik a dolgukat; termelik az új meg új öntvényeket. Kemény, nehéz munka. Jelenleg úgynevezett területi bérezés alapján kapja ki-ki a keresetét. Ha egy bizonyos mennyiséget megcsinál, kiérdemelte a száz százaléknál járó 70—80—90 forint körüli összeget.

— Miben törekedtek differenciálásra?

— Például abban, hogy a formázók munkáját nehézségi, bonyolultsági fokok szerint több kategóriába sorolják. A felső kategória — s ezzel a legmagasabb kereset is — a legjobb szakembereké. Az ilyen brigádokba való bekerüléshez alapos próbát kell kiállnia az embernek: csak a szorgalmasak, a hajtások kerülhetnek be. A száz százalékon felüli termelést progresszíven fizetik: jól járnak, akik többet adnak.

De a több és a jobb nem mindig ugyanaz. És itt a bibije a dolognak. Az esetek egy részében ugyanazt a pénzt kapja, aki kiválóan dolgozik, s az is, aki éppen hanyagul végezte a munkáját. A darabok elkészülnek, kimennek az üzemből, a „gazda” neve nélkül, mert a készítőnek nem engednek semmiféle jelzést. Ezzel nyilvánvalóan olyanok is mentesülnek a felelősségvonnás — darabvonnás, esetleg kártérítés — alól, akik az átlagostól rosszabbul dolgoztak. Az viszont, hogy az úgynevezett „selejtprémium” megszünt — tavaly az első negyedévben fizettek csupán — mindenkire egyformán érvényes: arra a derék öntőre, formázóra is, aki alig gyárt selejtet.

Milyen veszteséget jelentenek az üzemnek az öntvényhibák? — kérdezem.

— Súlyosat. Tavaly 5—6 millió forint körül volt a selejtkár — mondja Mihály Lajos.

SZÉP SUMMA KEREKEDNE

Mód-szerket kell találnunk arra, hogy a jobb munka, a minőség kifizetődd legyen. Ha a selejtből csak néhány százalékot faragnánk is le, szép summa kerekedne belőle. Arra is jutna, hogy jobban premizáljuk, jutalmazzuk az arra érdemeseket.

Egy novemberi pártvezetőségi ülésen gondolták végig ezt a gondolatsort a kommunisták, s javaslatukkal a gazdasági vezetők is egyetértettek. A minőségellenőrző osztály most keresi a megoldást: március 15-ig asztalra kell tenniük az elgondolásokat.

Járom a párttitkárral az üzemet. Nézem az olvadó vassugarat, „mint a formákba ömlik, bőromon érzem a kicsapó forráságot,

Deltás férfiak a kézfórmázók. Tiliczky Sándor karján, vállán is csak úgy dagadnak az izmok, amint a súlyos formázószekrényt fordítja, emeli.

— Mostanában nem volt mit kifogásoljanak — mutat némi büszkeséggel a születő öntvényre.

Náluk kimutatható — a MEO névre szólóan jelenleg 3 nap után — van-e selejt a rováson, vagy sem. Ha van, levonják tőlük. Viszont ha nincs, akkor sem kaphatnak selejtprémiumot, éppen a fent említett ösztönzési konstrukció miatt, ami csak az üzem szintjén bővebbé vagy szűkebbé lenni.

Természetes, hogy a törekvők, az igazán jó munkások fészkesnek érzik ezt az uniformist. Eppen a napokban tették szövé: fontos lenne a minőség megbecsülése.

A szomszéd gond: jelenleg a gépi formázóknál a két osztály közt arányosan elosztják a selejtet (amelyik darab rossz, annak nem fizetik ki a bérét). Ha mondjuk az egyik csapat csak tíz, a másik ötven hibás öntvényt formált is, eszerint harminc jut ide-oda egyaránt.

Bonyolítja a helyzetet az is, hogy a rottolt darabokat — tárolási terület híján — sietnek beolvasztani. Jelkép is: a hiba eltűnik: „beolvad” a vastömegbe.

Szép József, Elek József, Németh II. József gépi formázók. De egyikük 18, a másik 11, s a fiatal Németh József még csak két éve van itt.

— A brigád minden tagja ugyanannyit keres?

— Igen.

— A több gyakorlatot, tapasztalatot, hozzáértést nem kellene jobban megfizetni? — Okvetetlenkedésemet éppen Szép József, a legrégebb dolgozó szavazza le: nézze, mi itt annyira egymásra vagyunk utalva, legyen csak egyforma a keresetünk is.

— Hogy miből adódik a selejt? Itt van például a homok. — Felmutatnak a formázók a csarnok magasabb régióiban „közlekedő” homokszállítmány irányába. — Állandó a szóródás. S ha az öntvénybe kerül, annak vége.

Közben a síneken hátunk mögé gördülnek a kis kocsik, rajtuk a formázószekrények. Indulunk tovább Egy tanulsággal: a vállalatnak is ki kell küszöbölni a maga hiábaforrásait, hogy aztán nagyobb igényeket támaszthasson. Az öntődében most követelőző erővel szólal meg a minőség igénye. Ezt képviselik a pártszervezet vezetői, tagjai is, ehhez adnak ösztönzést fent és lent egyaránt.

Simai Mihály